

Pravo i marksizam: Država i ustav.

Autor Ben Glinjicki.

Ustavne krize prošle godine su uzdrmale Britaniju, SAD, Španiju, Poljsku i Brazil. Ovakve krize predstavljaju velike probleme za vladajuću klasu jer su država i ustavna prava koja je okružuju namjerno mistifikovana. Parlamentarna demokratija i vladavina zakona se tretiraju kao nepromjenljive ideje ugrađene u samo tkivo svemira. Kada se dogode krize u strukturi buržoaske države dolazi do rizika koji može raspršiti auru misterije i moći.

Za marksiste nema ničeg misterioznog oko države: to je oružje vladajuće klase koje se koristi u klasnoj borbi. Ustavna prava regulišu i ograničavaju moć države - da li to znači da ih marksisti trebaju podržati? To bi bilo nerazumijevanje. Ustavna prava su rezultat buržoaskih revolucija protiv starog feudalnog poretka, tako da ona i u formi i sadržaju direktno proizilaze iz sistema zasnovanog na robnoj proizvodnji. Mi nemamo iluzija da ustavne garancije mogu pomoći radničkoj klasi da pobedi u borbi protiv buržoazije. Takođe to znači da bi i država i ustavna prava, kao i pravo uopšte bili puno drugačiji u socijalizmu.

Mi moramo demistifikovati one dijelove države koji su prekriveni legalističkom frazeologijom i liberalnim predrasudama. Ako želimo imati istinski revolucionarno razumijevanje društva, moramo baciti svjetlo marksističke analize na najmisterioznije uglove buržoaske države, počinjajući sa ustavnim pravom.

Šta je ustav?

Uopšteno govoreći, ustav je skup zakona kojima se upravlja narodom. Ustavi diktiraju odnos između građana i nacionalne države, i vezu između raznih dijelova državne mašine.

Zakoni po kojima bi države i društva trebali funkcionisati postoje koliko i državne strukture, oko 5000 godina. Ali danas, kada akademici, pravnici i političari govore o ustavu i ustavnim pravima oni pretežno upućuju na široko definisane liberalne ideje i koncepte, kao što su poštenje, jednakost i pravda, koji se brane legalnim mehanizmima. Princip koji obuhvata liberalne ustavne ideje se najčešće naziva vladavinom prava.

Kada je britanski Vrhovni sud presudio protiv vlade oko Bregzita, odlučujući da parlament a ne vlada treba imati posljednju riječ o izlasku Britanije iz EU, sudije su bile prikazane kao branioci britanskih ustavnih prava protiv samovolje političara. Kada su sudije u SAD presudile protiv Trampovog pokušaja da zabrani ulazak muslimana u zemlju, oni su predstavljeni kao branioci ustavnih prava protiv autoritarizma. Ovako su nam danas predstavljeni ustavnost i vladavina prava - kao sigurnost protiv izvršne državne moći, i kao branilac individualnih prava.

Ustav je kao legalna potpora koja drži državu i koja ograničava i usmjerava njenu aktivnost. Da bismo zaista shvatili koncept ustava, moramo imati jasno razumijevanje same države - šta je, kako je nastala i zašto joj je potrebna ovakva legalna potpora.

Po pitanju države, početna tačka za marksiste je Engelsovo djelo „Porijeklo porodice, privatne svojine i države“. Engels objašnjava da je istorijski država nastala u onom trenutku kad je društvo razvilo proizvodne snage do tog stepena da su se pojavili nerješivi klasni antagonizmi. On piše: „Da ovi antagonizmi, klase sa suprotstavljenim interesima, ne bi jedna drugu uništile u bespoštudnoj borbi, postalo je potrebno imati silu koja prividno stoji iznad društva, ublažava sukob i drži ga u granicama "poretka"; i ova sila, koja je nastala iz društva, ali se postavlja iznad njega i sve više se otuđuje se zove država.“

Mehanizmi kojima država održava „poredak“ su „naoružani ljudi“ o kojima govori Lenjin u svom djelu „Država i revolucija“, parafrizirajući Engelsa. To su sudovi, zatvori, policija i